

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888-1948/1990. 6. (66.) évf.

1-2. szám, 1995. január-február Ára 200 lej.

Reményik Sándor

A legszebb szó

Testvér, testvérem: ez a legszebb szó a világon.

*Ha jól nem tudtam volna régesrég,
Most megtanulhattam a betegágyon.*

Testvér, testvérem:

Ez a legszebb szó a világon.

Abogy kitágul ősi jelentése

És túlnő lassan véren és családon

De visszatér mint gazdag bujdosó,

Lélekkel hintve meg

S szentelve meg, mi vérszerint való.

Testvér, testvérem:

Ez a legszebb szó a világon.

Harmat a réten,

Illat a virágon,

Barackvirágszín sejtelem a tájon,

Hogy fakad még rügy minden száraz ágon.

Testvériség:

Nincs szebb szó a világon.

A szabadság s az egyenlőség álma

Elbukott sodró időn, ezer gáton,

A bebizonyult Lebetetlenségén

S a vérrel mocskolt, örült akaráson.

A forradalom örökségeképen

A Háromságból lobogó fehéren

Egyedül a testvériség maradt,

Omló virágok romjai alatt.

Testvériség:

Nincs szebb szó a világon.

S én binni, binni vágyom.

Én minden széllel szemben binni vágyom:

Ez az egy álom nem csalóka álom.

Rend-társ, polgártárs, elvtárs, honfitárs:

Eltűnnek egyszer mind e szőlamok

És elvesznek a mélyben.

Parttalan semmiségben.

S egy szó zeng majd csak a világ fölött,

Örök Üdvözlégyképen:

Testvér, testvérem.

MÁTYÁSFALVASZENTBENEDEKÉRI TEMPLOM
ÉPÜLT A XIV. SZÁZADBAN

A Főiskolát 1844-ben alapították Meadville-ben, Pennsylvania államban. Mások mellett különösen Harm Jan Huidekoper és J.C.Church játszott fontos szerepet annak létrehozásában. A tanítás 1844-ben kezdődött, 1846-ban megalkották az alapszabályzatot, amely kimondta, hogy "az Iskolában folyó oktatásban való részvétel feltételeként sohasem fognak kérni hittani vizsgát". 1897-ben kibővítették a Szabályzatot s az iskola célját így határozták meg: "oktatást adni a vallás, teológia és etika területén, és felkészíteni a keresztény lelkésziségre". És valóban fennállásának másfél száz esztendeje alatt az iskola széleskörű teológiai nevelést biztosított, amely a szabadelvű vallási hagyományban gyökerezett és kielégítette az egyház szükségleteit. Vezérelveit nagyszerűen fogalmazta meg és hangsúlyozta ki első elnöke, Rufus P. Stebins megnyitó beszédében, amikor egy átfogó, tudományos nevelés szükségességéről beszélt, amely által "olyan lelkészeket nevelni, akik alaposan felkészültek és odaadóan becsületesek, mint az igazság prédikátorai".

Nem meglepő tehát, hogy egy iskola, amely ilyen eszményeket ápol, már a századfordulón kereste egy nagyobb egyetemhez való csatlakozás lehetőségét. Időközben, 1892-ben létrehozták a Chicagói Egyetemet, amely nemsokára a humán tanulmányok és tudományos kutatás központjává vált. Másik előnye, hogy az Egyetem egy polgárosodó nyugati nagyváros szívében épült, amely abban az időben a társadalmi haladás és a városfejlesztés kiemelkedő eredményeit érte el. Néhány éven belül több teológiai főiskola is csatlakozott az Egyetemhez. Köztük volt a Ryder Theological School of Lombard College, egy univerzalista intézmény Galesburgból, Illinois állam. 1912-ben költözött be Chicagoba és 1917-ben az Egyetem Teológiai Fakultásának társult intézménye lett.

A Meadville Főiskola 1926-ban tette meg ezt a lépést és kezdte meg a 82. tanévet a mostani helyén, az 57. utca és a Woodlawn Avenue sarkán. 1928-ban a Meadville és a Ryder főiskolák társulata, egyesítvén mind nevelési, mind anyagi forrásait, majd 1964-ben megtörtént a végleges egyesülés. A főiskola mai neve: Meadville Theological School of Lombard College. A közhasználatban azonban ezzel a névvel találkozunk: Meadville/Lombard Theological School.

A mostani épületet 1930-ban emelték, amely egyben az iskola adminisztrációját és hatalmas könyvtárát is magában foglalja. Atellenben az út másik oldalán található az 1. számú unitárius egyházközség temploma és adminisztratív épülete. De az iskola melletti házak is mind a teológiai nevelés célját szolgálják.

A Meadville/Lombard hallgatói, mint a Chicagói Egyetem társult intézményének a hallgatói a teológiai tárgyaknak mintegy felét az egyetemen hallgatják és ott is vizsgáznak. Itt szerzik meg a Master of Arts (A.M.)

150

a Meadville/Lombard

fokozatot is, amely előfeltétele a lelkési oklevél megszerzésének. Ugyanazokkal a jogokkal rendelkeznek, mint az egyetem más hallgatói. A Meadville tanárai is tanítanak az egyetemen.

A Chicagói Egyetem területén és szomszédságában a Meadville/Lombardon kívül még másik tizenegy teológiai főiskola működik. Ezek a főiskolák nemcsak az egyetemmel, de egymással is társult viszonyban vannak. 1970-ben megalakult a Chicago Cluster of Theological Schools, majd 1984-ben még szorosabb egyesülés jött létre Association of Chicago Theological Schools (ACTS) néven. Ez az együttműködés különösen a kölcsönös óralátogatásban, könyvtárszolgálatban, tanárcserében és az iskolák közti kommunikálás terén volt igen eredményes. Az ACTS tagságon keresztül az unitárius hallgatóknak lehetőségük nyílik tandíjmentesen látogatni mintegy 300 tanár évi 1000-nél több kurzusát, s a könyvtárakban közel másfélmillió kötet és 5000 folyóirat áll rendelkezésükre. S ami még fontosabb, ez az együttműködés mind a tanárok, mind a hallgatók munkáját egy, a sajátjuktól különböző kulturális és vallási hagyományú háttérbe állítja bele.

A Főiskolának szoros kapcsolatai vannak az 1. számú unitárius egyházközséggel. Minden pénteken délután a templom egy mellékhajójában, a Hull Chapelben tartják az akadémiai istentiszteleteket, a hallgatók bekapcsolódnak az egyházközségi életbe, ugyanakkor a lelkészek és más tisztségviselők a teológiai nevelésben vesznek részt. A Chicago körzetében és a Central Midwest-i egyházközhöz tartozó gyülekezetben, különösen a lelkész nélküliekben, a

éves

Teológiai Főiskola

hallgatók rendszeresen beszolgálnak s igen sok esetben gyakorló szolgálatukat is ott végzik.

A Meadville/Lombard egyike az Unitárius Univerzalista Egyházhoz tartozó két teológiai főiskolának. A másik a Berkeley-ben, Californiában működő Starr King School for the Ministry. Mindkettő az unitárius lelkészképzés szolgálatában áll. Ezért szoros kapcsolatban van a bostoni egyházi központ Lelkészi és Gyülekezeti Szolgálat Ügyosztályával, és az egyház lelkészképzést közvetlenül irányító bizottsága minden évben rendszeresen találkozik a hallgatókkal és a tanárokkal. Ugyanakkor a Meadville/Lombard, a Starr King School és a Harvard Egyetem Teológiai Fakultása egy közös bizottságot hozott létre, amelyben megpróbálják összhangba hozni az Egyesült Államokban folyó unitárius lelkészképzést.

Dr. SZABÓ ÁRPÁD

A MEADVILLE/LOMBARD TEOLÓGIAI FŐISKOLÁN TANULT ERDÉLYI UNITÁRIUS DIÁKOK NÉVJEGYZÉKE:

GYÖRGY JÁNOS

Született: 1877. november 27-én Iklandon.
Tanulmányi éve a M/L Teológiai Intézetben: 1906.
Mehalt: 1929. januárjában Burry, Sao Paolo, Brazília.

KISS SÁNDOR

Született: 1882. február 13-án, Homoródjánosfalván.
Tanulmányi éve a Manchester College után, a M/L Teológiai Intézetben: 1907-1908.
1908 és 1952 között lelkész: Füzessyarmaton, Kolozson, Székelyudvarhelyen és Homoródjánosfalván.
Mehalt: 1973. december 3-án.

LŐRINCZI GÉZA

Született: 1903. június 16-án Homoródkeményfalván.
Tanulmányi éve a M/L Teológiai Intézetben: 1928-1930.
Lelkészi állomáshelyei 1933-1959 között: Lupény, Bukarest, Nagybánya, Homoródmás, Kolozsvár.
Teológiai doktori vizsgát tett 1942-ben.
1959-1967 között az unitárius gyakorlati teológiai tanszék tanára.
Mehalt: 1975. július 27-én.

CSIFÓ NAGY LÁSZLÓ

Született: 1906. augusztus 30-án, Sepsiszentgyörgyön.
Tanulmányi éve a M/L Teológiai Intézetben: 1928-1930 (1931-1932 között az oxfordi Manchester College-ban folytatja).
1933-1941 között hitoktató lelkész a Kolozsvári Unitárius Kollégiumban.
1935-1943 között az egyházi központ tisztviselője, 1941-től haláláig egyházi titkár-közigazgatási előadótanácsos.
Mehalt: 1963. szeptember 12-én.

SIMÉN DÁNIEL

Született: 1903. február 7-én Korondon.
Tanulmányi éve a M/L Teológiai Intézetben: 1931-1933.
(Megelőzőleg 1928-1931 között a Pacific Unitarian School for Ministry hallgatója)
1934-1940 között lelkész Fogarason és Lupényban.

Teológiai doktori vizsgát tett 1945-ben.
1940-1959 között az unitárius gyakorlati tanszék tanára.
1959-1964 években politikai elítélt.
1964-től haláláig aranyosgyéresi lelkész.
Mehalt: 1969. február 25-én.

SZENT-IVÁNYI SÁNDOR

Született: 1902. január 18-án Marosvásárhelyen.
Tanulmányi éve a M/L Teológiai Intézetben: 1932-1933.
Lelkész Kolozsváron, Budapesten majd több észak-amerikai unitárius gyülekezetben.
Mehalt: 1983. október 23-án.

HARRINGTONNÉ SZÁNTÓ VILMA

Született: 1913. január 15-én Sepsiszentgyörgyön.
Tanulmányi éve a M/L Teológiai Intézetben: 1937-1938.
Donald Harrington New York-i lelkész felesége.
Mehalt: 1982. október 15-én.

LŐRINCZI MIHÁLY

Született: 1911. december 30-án, Sófalván.
Tanulmányi éve a M/L Teológiai Intézetben: 1940-1941.
Ezt követően Fogarason gyakorló lelkész 1947-ig, majd marosvásárhelyi hitoktató lelkész 1948-ban.
Teológiai doktori vizsgát tett biblia teológiából.
1948-1959 között a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának egyháztörténelem tanára.
1959-1964 között politikai elítélt.
1964-től 1981-ig nyugalmába vonulásáig szindi lelkész.
Mehalt: 1991. február 24-én.

SZABÓ ÁRPÁD

Született: 1935. április 15-én, Homoródszentpéteren.
A Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán végezte tanulmányait 1953-1957 években. Gyakorló segédlelkész Aranyosgyéresen 1957-1958-ban, püspöki titkár 1958-1965 között, majd a kolozsvári egyházközség lelkésze 1965-1972 években.
Teológiai doktori vizsgát tett biblia teológiából 1974-ben.
1972-től a Protestáns Teológiai Intézet unitárius tanszékén a biblia teológia tanára.
A M/L Teológiai Főiskola vendéghallgatója 1977-1978 években.

KISS ALPÁR

Született: 1955. március 13-án Fogarason.
Teológiai tanulmányait a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán végezte 1975-1979 években.
Gyakorló segédlelkész Brassóban 1979-1981 években.
A M/L Teológiai Főiskolán tanul 1983/1984 tanévben.
1984-től a baróti egyházközség lelkésze.

ANDRÁSI GYÖRGY

Született: 1938. november 13-án Segesváron.
Teológiai tanulmányait 1955-1959 között végezte a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán.
Gyakorló segédlelkész Magyarországon 1950-1960, majd rendes lelkész Oklándon 1961-1977 között. 1977-től az Unitárius Egyház gazdasági, 1983-tól közigazgatási előadótanácsosa.
1989-1990 években 7 hónapot tölt a M/L Teológiai Főiskolán.

KOVÁCS ISTVÁN

Született: 1947. december 15-én Kolozsváron.
Teológiai tanulmányait a Protestáns Teológiai Intézetben végezte 1967-1971 években. Gyakorló segédlelkész Iszlóban 1971-72-ben, rendes lelkész Bözödön 1972-1979-ben majd Homoródújfaluban 1979-1991 között. 1991-től az unitárius gyakorlati teológiai tanszék tanára.
1994 júliusától a M/L Teológiai Főiskolán tanul.

ANDRÁSI GYÖRGY

Dr. Molnár István laudációja

A 69/1991 számú Közigazgatási Törvény II. fejezete 21. paragrafusának V. pontja kimondja, hogy a helyi Önkormányzatok a rendkívüli érdemeket szerzett hazai vagy külföldi személyiségeknek a helység díszpolgári címet adományozhatják. Székelykeresztúr Önkormányzati Tanácsa 1995. január 18-án tartott ülésén dr. Molnár István nyugalmazott múzeumigazgatónak, érdemei elismeréséül, Székelykeresztúr város Díszpolgára címet adományozta.

Február 12-én - vasárnap - került sor a Városi Múzeum kiállítótermében dr. Molnár István díszpolgárrá való avatására. Ünnepegyességét az is fokozta, hogy a város történetében először fordult elő díszpolgárrá való avatás.

Az erre vonatkozó döntést Benyovszki Lajos polgármester olvasta fel és ugyanő adta át a díszoklevelet az ajándékokkal együtt az ünnepeletnek, akinek munkásságát Gálfalvi Sándor nyugalmazott tanár, városi tanácsos méltatta. A 85 éves igazgatót utódja, Fülöp Lajos, jelenlegi múzeumigazgató köszöntötte. A tanítványok nevében Báró József unitárius esperes beszélt, méltatva dr. Molnár István személyében a kiváló nevelőt.

Az ünnepelt megható szavakkal mondott köszönetet a megtisztelő kitüntetésért.

Az ünnepi megemlékezést megtisztelte jelenlétével Főtisztelendő dr. Erdő János unitárius püspök és

Andrási György egyházi előadótanácsos, hiszen dr. Molnár István a székelykeresztúri egyházkör felügyelő gondnoka is. De ott volt az ünnepségen Kányádi Sándor költő, Csányi Sándor a testvérváros Karcag alpolgármestere és számos más személyiség.

A bensőséges ünnepséget magas színvonalú kulturális műsor zárta. A termet zsúfolásig megtöltő közönség egyöntetű véleménye szerint az első díszpolgári címet a város arra legérdemesebb személyisége kapta.

Dr. Molnár István nyugalmazott tanár, múzeumigazgató egész élete és tevékenysége szorosan kapcsolódik Székelykeresztúr kulturális életének felemeléséhez.

Nemzedékekig visszamenően unitárius papi családból származik. Bordoson született 1910-ben. Életének főbb állomásai: Újszékely, Rava, Szentgerice és Székelykeresztúr.

Az elemi iskola elvégzése után középiskolai tanulmányait 1922-29 között a székelykeresztúri Unitárius Főgimnáziumban folytatta, majd egy évi teológiai tanulmányok után beiratkozott a kolozsvári Tudományegyetemre, ahol 1935-ben tanári oklevelet szerzett. Az egyetem elvégzése után visszatért Székelykeresztúrra tanárnak. Előbb az Unitárius Főgimnáziumban, majd annak megszüntetése után a Tanítóképzőben végzett jelentős oktató-nevelő munkát.

Iskolai tevékenysége mellett egyre több figyelmet szentelt a néprajznak, és Nagy Lajos rajztanár ösztönzésére helyben és a környező falvakban szellemi és tárgyi néprajzi tárgyak gyűjtésébe kezdett. Tanítványaiból gyűjtőcsoportokat szervezett, akikkel hétvégeken végigjárta a falvakat, begyűjtve a népi kultúra értékeit megőrző, pusztulásnak indult, lomként hanyódozó tárgyakat.

A felhalmozódó néprajzi anyag elhelyezésére a gimnázium által biztosított terem kicsinek bizonyult, ezért megfelelő épületről kellett gondoskodni. A város akkori vezetősége a begyűjtött múzeumi anyag elhelyezésére előbb a Flórián-féle üzlethelyiséget, majd a mellette levő Kaszinó épületét biztosította. Így 1946-ban megnyithatta kapuit Székelykeresz-

túr Városi Múzeuma, amely azóta állandóan fejlődve, ma már mind hazai, mind külföldi szakkörökben elismert kulturális intézménnyé vált.

A múzeumalapító Molnár István nemcsak gyűjtő munkát végzett, hanem gondoskodott annak tudományos feldolgozásáról is. Néprajzi ismereteinek elmélyítése érdekében beiratkozott a kolozsvári Bolyai Egyetem doktorátusi kurzusára, ahol 1948-ban megszerezte a néprajzi tudományok doktora tudományos fokozatot.

A múzeumi munkával párhuzamosan helytörténeti kutatásokat végzett, melynek során ásatásokat szervezett, értékes adatokkal gazdagítva Székelykeresztúr és környéke őstörténeti és középkori történelmi adattárát.

Százát meghaladó tudományos dolgozatait hazai és külföldi szakfolyóiratok igényelték és szívesen közölték, amelyek nyomán Székelykeresztúr neve bekerült a nyilvántartott múzeumvárosok névsorába.

Munkatársait is tudományos tevékenységre ösztönözte, aminek eredményeit önálló múzeumi kiadványok tartalmazzák.

Tudományos munkássága mellett a múzeum keretében rendezett állandó és időleges kiállításaival fontos népnevelő munkát is végzett.

Sokoldalú tehetségének köszönhetően állandóan jelen van a város művelődési életében: Székelykeresztúrra való érkezésétől tagja volt a Filharmóniai Társaságnak és műkedvelő színészként színvonalas alakításaival maradandó élményt nyújtott a város közönségének.

Mindezek alapján elismeréssel állapíthatjuk meg, hogy dr. Molnár István életművével, a Városi Múzeum megalapításával és az ott folyó tudományos és népnevelő munkásságával a romániai magyarság nemzetiségi identitástudata megőrzésének ügyét szolgálta.

Dr. Molnár István ilyen gazdag, értékes tevékenységével méltán érdemelte ki a Székelykeresztúr város Díszpolgára megtisztelő címet.

GÁLFALVI SÁNDOR
főgondnok

A kegyeletnek és tiszteletnek forró hangulatában, ahogy ott állottam Orbán Balázs szobra előtt, megrendítő élményben volt részem. Látom egy pillanatban, hogy fények gyúlnak ki a bronzóriás szemében, szíve táján megmozdul a fém, és én a nagy tömegben egyedül maradtam Orbán Balázzsal. Ő könnyedén lelépett a talapzatról, kezét a vállamra tette és így kettesben leültünk az alapzat lépcsőjére. Nagy-nagy döbbentet láthatott a szememben, mert azt kérdezte tőlem: milyen bajom van, mi lett engemet? Ilyen szemekbe nézve nem lehet hazudni. Ilyen tekintettel szemben őszintén kell vallani!

Én szobor avatni jöttem - mondom -, hogy lássam, a művész hogyan tudta visszaadni nekünk a szent emlékeket. Lássam, Orbán Baláznak népe hogyan fogadja a szívébe nagy fiát; az ünneplő, tisztelő nép milyen emlékekkel távozik a nagy testvéri találkozás után?

Most pedig ezek helyett az élő, eleven múlt jelenik meg. Látom azt az életet, azt az áldozatot, azt a szolgálatot, amit megtett Orbán Balázs. Derűsen állapítom meg, nem lehet ezt az életet a fém formái közé bezárni, nem lehet talapzathoz rögzíteni. Túllépett régen a keretek határain, a formák vonalain. Fénylő napsugár lett, enyhületet adó esőcsepp, erőt adó táplálék, megtartó hit, evangélium, a lángoló szeretet példája, népe és szülőföldje iránt.

Teológus koromban nagy szomorúsággal vettem tudomásul, hogy Izrael népe Istennek kiválasztott népe. Szeretett népe előtt járt, lángoló fényben és utat mutató füstoszlopban. Gondjairól prófétáin keresztül gondoskodott. Amikor már-már Isten igazságosságáról kezdem töprengeni, világosodott meg értelmem: "Isten nem igazságtalan!" Ő minden teremtményéről egyformán

Orbán Balázs 1830-1890

Szoboravató beszéd helyett

gondoskodik. Előtte nincs zsidó vagy nem zsidó. Isten nem csak a zsidó népnek adott prófétákat, minden népnek elküldte kiválasztottjait. A Szent Királyainkra, Hunyadi Jánosra, Mátyás királyra, Kossuth Lajosra, Széchenyi Istvánra, Deák Ferencre, Dávid Ferencre, Kőrösi Csoma Sándorra, Bölöni Farkas

Sándorra, Apáczai Csere Jánosra, Baróti Szabó Dávidra, Brassai Sámuelre, Orbán Balázsra, Berde Mózsásra s az elfelejtett nagyokra gondoltam. Lelkemben az öröm és a hála érzései fogalmazódtak meg: köszönöm Istenem, hogy életükön keresztül mutattad meg irántunk való szeretetedet.

Történelmi tény, tiszteletre méltó igazság, Orbán Balázs katolikusnak született, a Székelyudvarhelyi Református Kollégiumban tanult, de lelkének nyugalma az unitárius vallásban talált. Ennek a hitnek igazsága útja volt életének és vezérlő csillaga.

Fölöttünk áll, mint ahogy a talapzatra felállították. A szellemi talapzatot ő építette bölcsességével és népe iránti szeretetével. Ha a bronz jelkép emlékeztet nevére, élete számunkra a szülőföld enyhet adó forrása, egyenes tartása, becsületessége, a móló acél bójája, amelyik kötelével a parthoz, gyermekkorod szép világához láncoolja életed himbálózó hajóját. Lett bástya, amelyik állja az idők múlását, szirt, amelyen nem vehetnek erőt a dübörgő hullámok, a száguldó viharok. Példa, amelyiknek követése életünk megtartását jelenti. Munkássága fundamentum, amelyiken biztonságosan áll történelmünk és kincsesára a múlt emlékeinek.

Kezének érintésére a valóság zimanós világába tértem és betöltötte lelkemet egy zengő figyelmeztetés: Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned s halnod kell. A szobor állt rendíthetetlen méltóságával, és szívemből hálaíma fakadt fei: köszönjük Istenünk, hogy nekünk adtad Őt.

BENCZŐ DÉNES
esperes-lelkész

Hogyan imádkozzuk a Miatyánkot?

A címbeli kérdésre a helyes válasz igaz emberségünk, istenfiúságunk fő bizonyítéka!

Van olyan ember, aki csak elmondja a Miatyánkot, s azt hiszi, hogy ezzel minden hitbéli kötelességét teljesítette, s amit elrebegett ajka, az magától megvalósul. Ez önámítás! Így válik az egyén tehetatlenné, önmagában zárkózottá, istenfiúsága megtagadjává, "élő halottá".

Tudnunk kell, "aranybetűkkel kell a lelkünkbe vésnünk", hogy a Miatyánknak csak hit- és élethű elmondása a mindenkori, a naponkénti újjászületés nyitánya, hivatásvállalás, a jézusi útra készülés,

felzárkózás az isteni világhoz, s ezzel bizonyítani, hogy Isten gyermekei, munkatársai vagyunk! Mindezt meg lehet érteni, ha a Miatyánkot a jézusi élet és tanítás tiszta fényében nemcsak elmondjuk, de tökéletesen valóra is váltjuk a benne kifejezésre jutó kéréseket, vágyakat - Isten segédelmével az ő dicsőségére, a magunk boldogulására és üdvére! A kérések, vágyak, óhajok önmaguktól nem valósulnak meg! A gondviselő édes Atyánk ránk bízta, a gyermekeire, munkatársaira az üdvös feladatok végrehajtását. És mi megtehetjük, mert a jó Isten segítségünkre siet, ő mindig mellettünk áll, csak meg kell látunk, fel kell ismernünk! Ezt szolgálja a Miatyánk lélekéből fakadó elmondása.

Lássuk most már rendre az imádság tételeit:

1. **"Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben..."** Az Isten a mi Atyánk, akinek életünket köszönhetjük, Ő a világmindenség teremtője. A teremtés után Ő nem szakadt el a világtól: mindenkor mindenütt jelen van mint gondviselő Atya, mint örök teremtő. Az imádság azon tétele tehát, hogy "ki vagy a mennyekben", nem a csillagok fölötti világra utal, hanem a mindenséget kitöltő isteni világra, az isteni eszmék, az élő hit, a szeretet világára.

2. **"Szenteltessék meg a te neved".** Ez csak úgy következik be, ha tetteinkben felmagasztosulunk Őhöz, a gondviselő, mindenható Atyához, és hűséges gyermekeiként előtte hódolunk, az Ő örök dicsőségét szolgáljuk. Így a tetteinkben, istenfiúi életünkben szenteltetik meg az Ő neve.

3. **"Jöjjön el a Te országod"**. Karba tett kézzel, tétlenül hiába várjuk, nem jön el! Lelkünkben templomot, földi világunkban Isten országát kell hogy építsük és felépítsük. Isten a maga képére és hasonlatosságára, valamint munkatársi szerepre teremtett. Mindez arra kötelez, hogy derekasan kivegyünk részünket az Ő országa építésében, ahol Ő uralkodik az üdvöt óhajtó lelkek fölött. Országának fundamentuma, talpköve a kettős jézusi szeretetparancs: szeretni Istenünket és szeretni emberársunkat. A szeretet isteni jegyében a jó, a szép, az igaz úgy örök győzelméért kell harcolni. Aki nem ezt teszi, önmagát, emberi mivoltát, isteniűságát tagadja meg, s az eget és a földet kárhoztatja.

Föl hát az isteni munkára, a nagy elődök, az úttörők, a példamutatók nyomába kell lépünk, és felsorakoznunk Isten munkatársai mellé az Ő országa építésére, az Ő dicsősége és a mi üdvünk, boldogulásunk, igaz emberiségünk szolgálatára.

4. **"Legyen meg a Te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is."** Az Isten országa építése az Ő akaratának a teljesülése. Tehát nem önmagától valósul meg. Az építés folyamán mindig az Ő akarata szerint kell hogy éljünk. Akkor az Ő akarata nemcsak "mennyben", az eszmények, a hit világában érvényesül, hanem itt a földön, a hétköznapok világában is.

5. **"A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma"**. A mindennapi kenyér nem "mannaként" hull le az égből! Az ember lelkes munkájával teremti elő Isten segédével. Égi áldás "gyümölcse" a kenyér az asztalon, amit a dolgos ember kiérdemel.

6. **"Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek."** A vétkeinket Isten csak akkor bocsátja meg, ha megbánjuk bűneinket, és jóvá tesszük. Tehát a megbocsátást Istentől ki kell érdemelnünk. Ő mint szerető Atya karjai közé fogadja a megtérő bűnöst, akárcsak a tékozló fiút az apa.

7. **"Ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól"**. Isten sohasem visz kísértésbe. Ősi gyarló ösztöneink tértének le a jó útról, s az élet sodra kísért meg. Emberi, isteniűi kötelességünk bűnös ösztöneinken felülkerekedni és Isten segédével szembeállni a kísértéssel, és így, tiszta lélekkel, isteniűi hűséggel folytatni.

Összefoglalásképpen elmondhatjuk: mindennapi imádságunk, a Miatyánk szelleme megkívánja, hogy Jézus útján a gondviselő édes Atyánk világmegváltó akarata szerint éljünk, mert Ővé **"az ország és a hatalom és a dicsőség most és mindörökké. Amen!"**

Feladatok és lehetőségek a valláserkölcsei nevelésben

A valláserkölcsei nevelés feladatai abból az elégedetlenségből erednek, amelyet a hivatását szigorú lelkiismerettel gyakorló lelkész érez a saját gyülekezetében.

Mi az, ami hiányzik, mi az, ami nem jó, mi az, ami kiküszöbölendő a mostani gyülekezeti életben? Mi az, amit el szeretnénk érni? Milyen legyen a holnapi gyülekezet?

E kérdéscsoportra adott felelet szabja meg a valláserkölcsei nevelés feladatát gyülekezetenként.

Nálunk - véleményem szerint - sok egyházközségben az egyik így meghatározható feladat a növendékek templomhoz való szoktatása.

Ehhez példaadásra volna szükség. A jó példát a szülők adhatnák, de erre kevés kilátás van. Nem várhatjuk, hogy majd a szülők hozzászoktatják a templomhoz a gyermeket, maguk sem szoktak hozzá.

A templomlátogatást a gyermekkorban kell megszokni, mint a munkát.

Ha a nevelő a gyermekkorban ezt elmulasztotta, azután már hiába várja, hogy rendszeres templomlátogató legyen az az egyén. Ezért a példaadás mellett új lehetőségeket kell keresnünk célunk eléréséhez.

A 727/1990 E.K.T. sz. leirat az iskolai vallásoktatás beindulása idején úgy intézkedett, hogy az iskolai program mellett a lelkész köteles tovább is valláserkölcsei nevelési órákat tartani az egyházközségi helyiségekben is. Ennek az utasításnak az volt a célja, hogy az iskolai vallásoktatás bevezetésével ne hogy még jobban eltávolodjanak a növendékek az egyházközségtől, nevezetesen a templomtól.

Ez a veszély fennáll még abban az egyházközségben is, ahol a gyülekezeti teremben, vagy a lelkészi irodán megtartják ezt a második vallásórát is. A növendékeket be kell vinni a templomba. Nemcsak a VEN évnyitón és évzárón, anyáknapiján és karácsonyaestélyen, de minél gyakrabban, lehetőleg rendszeresen.

Ez azért fontos, hogy a növendék felfedezze, hogy a hittan nem csak egy tizedrendű fontosságú tantárgy, amelyet az iskolában a többi órák után szokott tanítani a lelkész, hanem egy életgyakorlat, amelynek szépsége, áldása van.

Van-e erre lehetőség? Ezen gondolkoztunk el mi is az elmúlt télen a nőszövetségi összejöveteleken. Tanácskozásaink alatt mondta el két nyolcvan év körüli asszony, hogy Máté Lajos lelkész idejében hogyan jutalmazták a templomlátogatásban mutatott szorgalmukat.

A növendékeket jutalmazással lehet ösztönözni - került előtérbe a nevelői elv. Hiszen az érdemjegyek is ezen alapulnak. A nőszövetség jutalmát ígért a szorgalmas templomlátogató növendékeknek. Az első jutalmakat az 1993/94. iskolai évi VEN évzárón ki is osztottuk. Ezzel párhuzamosan az érdemjegyeknél is figyelembe vettük minden esetben a templomlátogatást.

Eredményekről máris beszélhetünk. Ezek pillanatnyilag azonban csak kilátást adnak a további gyakorlathoz, hogy majd egy évtized múlva valóságos eredmény is lehessen belőle, kedvező körülmények esetén.

A templomlátogatást a vakációban is nyilvántartottuk. A szeptemberi évnyitón következtek ismét a jutalmak. Mindez az elődök örökségének, az 1958-ig tartó valláserkölcsei nevelési korszak módszereinek újraalkalmazása. Ne felejtsük el: most mégiscsak jobb a lehetőségek, mint 1948-58 között.

Ezzel azért kívánok a nyilvánosság elé jönni, hogy ötletet adjak a nálamnál fiatalabbaknak, akik hasonló feladatot tűztek ki maguk elé.

Hogy jó-e, vagy van ennél jobb, erről érdemes volna eszmecsereit folytatni.

Tudom, hogy mindenkinek megvan a maga módszere. Ezeket jó volna rendre közkinccsé tenni.

Dolgozzunk együtt. A feladatok megoldásához mutassunk egymásnak új lehetőségeket.

Zarándokok és turisták

Testvérgyülekezeti útmutató

Az Unitárius Közlöny 1994 szeptember-októberi számában olvasott ifj. Török Elek nyárádgálfalvi lelkész cikke készlet írásra. Örömmel olvastam: végre otthon is írnak a testvérgyülekezeti programról. De ki is volna illetékesebb erre, mint egyike azon szerencséseknek, aki feleségével ellátogathatott Amerikába, akinek testvérei traktort ajándékoztak Nyárádgálfalvának. Egy dolog azonban zavarba hozott. A keserű szájíz cmeletése, a titkos és kollektív véleménynek festett panasz. És mivel nem tudjuk annak konkrét tárgyát, így mindenkinek egyformán rossz lesz a közérzete. Az enyém is, ezért próbálom megválaszolni ugyanolyan vaktában, de sok körülmény összesített ismeretében. S azzal a szándékkal, hátha "nem specifikus gyógyírként" mégis célba talál.

Egyre inkább tapasztalom, hogy a testvéregyház vagy testvérgyülekezeti program mibenlétét, céljait és működési elveit milyen sokan nem értik vagy félreértik. Ahogy a hasonló jelenséget itt Amerikában következetes nevelő munkával sikerült szinte teljesen felszámolnunk, most kötelességemnek érzem, úgyis mint a program főtitkára, ugyanezt otthon is elősegíteni. A program végrehajtó szerve, a Testvérgyülekezeti Tanács célkitűzéseit és programját magyarra fordítva elküldtem közlés végett, talán még is jelent közben.

Egy kis "történelmi" visszatekintéssel kell emlékeztetnem mindenkit, hogy ehhez hasonló program már létezett a 20-as években. Az eredeti listát meg is találtam a Harvard Egyetem archivumában és boldogan vittem a bostoni unitárius univerzalista egyházközpontba, de az akkori egyik vezető, Natalie Gulbrandsen ezt nem kívánta figyelembe venni, s az akkor chicagói ösztöndíjas András György előadó tanácsossal közösen állítottak össze egy új testvéregyház listát. Látszólag az elv az volt, hogy a nagy erdélyi egyházközségeket a nagy és gazdag amerikai gyülekezetekkel, a kicsi falvakat pedig kicsi amerikai egyházközségekkel "testvérsítsék". Ez látszólag logikus, ha nem is áldásos. A program egésze azonban az, hisz immár százezres nagyságrendű az egyes testvéregyházközségeknek jutatót segélyek összege.

Volt még egy Achilles sarka az eredeti testvérgyülekezeti listának: nem tartalmazta a postai irányítószámokat és városok esetében az utcaneveket. Az akkori csomagok, levelek soha meg nem érkeztek Erdélybe, s a program majdnem megbukott. Ekkor léptünk közbe - a Center for Free Religion -, nem hivatalosan indítottuk be saját hírlevelünket, hogy minden szempontból segítsünk a zsenge kapcsolatok kibontakozásában. Legelső lépésként mind a 130 amerikai testvérgyülekezeti levelet írtunk a szükséges útmutatásokkal, ahhoz, hogy kapcsolatuk eredményes legyen. Így aztán automatikusan - de egyre terebélyesedő munkával - a Center for Free Religion vált a testvérgyülekezeti mozgalom vezetőjévé.

Egy ilyen nagy horderejű program dinamikája szerint persze sok amerikai partner időközben lemorzsolódott, elhallgatott vagy soha meg se szólalt. Mi pedig folytonosan toborozzuk az új testvéreket és egyúttal igyekszünk a társítás elvét úgy alkalmazni, hogy a legjobban segítségre szoruló egyházközségeket tehetősebb amerikai gyülekezetek gondjaira bízjuk. A különös anyagi terhet viselőknél igyekszünk egynél több testvért biztosítani. Szóval semmi sem végleges vagy lezárt.

Nem tudom elégszer kérni lelkész atyánkfiait, hogy írjanak nekem vagy legalább az egyházkörök képviselőivel - Pálffy Dénes, Nagy László, Jakab Dénes, Kedei Mózes, Máthé Sándor - tudassák, ha kapcsolatuk nem működőképes, ha az amerikaiak nem válaszoltak leveleikre. Minél előbb jut ez tudomásomra, annál hamarabb tudom a hallgatás okát tisztázni, illetve új testvért szerezni.

1993-ban egy új fejezetet nyitottunk, amikor megalakítottuk a Testvérgyülekezeti Tanácsot, mint független unitárius univerzalista szervezetünket. Ennek minden testvéregyházközség tagja és tizennégy tagú végrehajtó bizottság vezeti.

Mi természetesen mindegyik egyházközségnek egyformán mondjuk: adjatok, segítsétek! Van, aki teszi, teheti, van, aki nem. De afölött nincs hatalmunk, hogy irányítsuk: ki kinek vesz traktort, ki kit hív meg Amerikába, ki kit hív meg segédlelkésznek, kinek adnak havi vagy évi fizetéspótlékot. Ez a program nem a szocializmus alatt megszokott központi tervezés elvén alapul. Tehát választani csak az igazságos semmi - segély vagy igazságtalan szerencse, gyülekezet-gyülekezet kapcsolata között lehet. Nem olyan kényelmes helyzet, hogy az erdélyieknek éppen semmit se kellene tenniük, a segély ölükbe hull - bár ez is előfordul. Egyet kell tenniük: mint annyiszor már, most is kérem, hűségesen levelezzenek testvéreikkel - akár magyarul is. Még mindig túl sok a néma erdélyi partner, és olyan eset is előfordul, amikor türelmét veszítve az amerikai fél kérte, hogy más erdélyi egyházközséggel társítsuk, aki hajlandó levelezni. Az amerikaiak leveleikre nem egy vagy két év múlva várnak választ, hanem legalább egy hónapon belül. A kelet-európaias kényelmes időmérték, a túl hosszú hallgatás nagyon lehűti a gyülekezetek lelkesedését, viszont egyetlen rövid levélke is ünnepet varázsol bármelyik amerikai testvérgyülekezetbe.

A fentiekhez valamit még hozzá kell fűznöm: akik már nagylelkű támogatást kaptak amerikai testvérektől, azoktól az erdélyi unitárius közösség joggal elvárhatja, hogy önként, erkölcsi felelősségből felajánljanak egy bizonyos pénzüsszeget a teológia és az unitárius gimnáziumok számára. Attól senki se féljen, hogy amerikai testvére ezért a gesztusért "megszólja". Sőt, igen nagy meghatódással könyvelnék el, és inspirálná őket még nagyobb segélynyújtásra. Ezáltal otthon is igazzá válna, amit itt mindig hangsúlyozunk: a szeretet szeretet s a nagylelkűség nagylelkűséget szül. Minél több

tálemumot - ez esetben segítyt - kap az ember Istentől vagy felebarátjától, annál több váratik el tőle, hogy annak a közösségnek, melyet szolgál, visszaadja vagy legalább megossza.

Lássuk be, arra senki se vállalkozik, hogy az egyes amerikai segítyeket egy nagy kasszába ömlesztzené és aztán valamilyen szempont szerint "egyenlően" szétosztaná. Akármilyen szempontot is alkalmaznánk, még mindig igazságosabb lenne, mint ami most érvényes, hogy ti. van, aki sokat és van, aki semmit se kap. És lássuk be, hogy ehhez az érdemnek, sőt még a szükségnek sincs semmi köze. Persze, mindenki aránylag egyformán szegény. De valahogy a nagy segítyek mégse a legszegényebb gyülekezetekbe érkeztek, általában. Azonban jó, hogy érkeztek, akárhová, hisz egyazon közösségbe jut mind. S van arra lehetőség, hogy *önként* vállalt gesztusokkal szerencsénket megosszuk az arra még rászorultabbakkal. Hisz ezt az elvet valljuk és prédikáljuk. Isten konkrét alkalmat ajánl fel, hogy ezt gyakoroljuk is, s ezzel példát adjunk másoknak.

Hogy ez a jogosnak tűnő elvárás mégis mekkora akadályba ütközik, arra van már példa. Az Amerikai Unitárius Univerzalista Lelkészek Egyesülete gyűjtést rendezett már két alkalommal a lelkészek, tanárok, nyugdíjasok és teológiai hallgatók megsegítésére, esetenként 5000 dollárral, melyből 3300 dollárt szánt az aktív lelkészeknek szétosztásra. És itt egy nagy félreértést kell tisztáznunk. Ezt céladományként kizárólag azon lelkészek megsegítésére szánták, akik a testvéregyház-programon belül még nem kaptak semmilyen segítyt amerikai testvérüktől. Mint ahogy az egyes gyülekezeteknek érkezett céladományokra senkinek se jut eszébe igényt tartani, úgy egy másik céladományra, mely azoknak szólt, akik távol estek a szerencsétől, mindenki egyformán pályázott. Azok is, akik havonta vagy évente már tisztességes személyi fizetés pótlékot kapnak amerikai testvérüktől. Tehát ez a pénz nem mindenkinek egyformán érkezett, ahogy azt esperesi határozat alapján tavaly kiosztották, s amint idén is ehhez az elvhez ragaszkodtak a körök vezetői. Az adományozók joggal várják el a gyűjtés céljának, mint elosztási elvnek a betartását. Az igazságtalanságot mi még tovább pénzsegéllyel mélyíteni nem akarjuk.

Érdekes módon azok nem panaszkodnak éppen, akiknek még testvérük sincs, akiket nem karoltak fel. Tőlük egyenesen várjuk a panaszt, hogy orvosolhassuk.

Török Elek testvérünk panasza a megterhelő ajándékozást hozza fel. Jó alkalom, hogy megismételjük, amit nem tudunk eléggé hangsúlyozni: senkitől senki el nem várja, hogy erején felül ajándékozzon. A két évvel ezelőtti felhívásunk a gyülekezetekhez, hogy valami népművészeti tárgyat ajándékozzanak testvérüknek, meg is tette a hatását. Egy-egy kézimunka akkora lelkesedést váltott ki, hogy sok esetben nagy adományokat eredményezett vizonzásul. És valljuk be, egy írásos abrosz minden gyülekezetből kitelik.

Az amerikaiak a legjobb szándékkal kívánnak segíteni. És szinte valamennyien aggódnak, hogy odalátogatásukkal vajon nem terhelik-e az erdélyi gyülekezetet? Mondjam azt, hogy terhelik? Igen, ezt is mondom,

felhívom a figyelmüket, hogy anyagilag (is) legyenek nagylelkűek, értékeljék a vendégszeretetet, mely nem kis áldozat egy elszegényedett közösségtől. Mi időről-időre a romániai árakat is tudatjuk velük. Most ismét ez történik. Mert egy nemrég feltűnt gyorstalpalásos, magát "román-magyar szakértő"-nek reklámozó utazási ügynök, Ed Litchfield példája erre int. Testvérgyülekezeti képviselőként lép fel, azonban mi, a Tanács erősen elhatároljuk magunkat tőle, mint aki az agresszív, komersz kapitalista szellemet képviseli. Ez az ő dolga, s bár minél többen nyitnának irodákat s hoznának turistákat és pénzt az országba. De ő nem azonos a testvérgyülekezeti programmal. Mi is, személyesen és szervezeten is dolgozunk a népek közötti megbékélés ügyén Erdélyben, Ed Litchfield azonban ezt sokkal buzgóbban és találékonyabban teszi, amikor az amerikai unitáriusok "átnevelését" is beveszi az utazás csomagjába. Még engem is célba vett, szívből, meggyőződéssel, "cáfolhatatlan" érvekkel próbált maradinak bélyegzett világnézetemen változtatni. Ennek szemlében beszéli le utasait az unitárius falvakról, Kolozsvárról, Tordáról és a sokkal szórakoztatóbb fővárosba, Fekete-tengerre, moldvai kolostorokhoz és természetesen a saját "testvér egyházközségébe" viszi el a naiv zarándokokat. Az első általa szervezett túra alapján kötelességünknek érezzük általában figyelmeztetni egyházközségeinket és a megfogadott alkalmi tolmácsokat: ne engedjék senki által kizsákmányolni magukat. A hamis proféták hasonlata jut eszébe az embernek.

Vigyázzunk: tudjunk éles különbséget tenni turisták és zarándokok között. Mi a lelki kincseket kereső zarándokokat pártoljuk, nem az erdélyiek rovására spórolni akaró turizmust. De legyen az amerikai turista vagy zarándok, kérünk mindenkit egyházközségeinkben, hogy a még megmaradt, s főleg a régiségnek számító népművészeti kincseket ne akasszák le a falról, s ne ajándékozzák oda az azt megcsodáló amerikaiaknak. Azoknak a tárgyaknak ott a helyük, Erdélyben. Tudom, nehéz ennek a szívből jövő s hagyományos kísértésnek ellenállni, amikor a hála és szeretet esetleg erre indít. De gondoljunk vissza: hogy kifosztották falvainkat a magyarországi és német felebarátaink a hetvenes években. Felcsík és Gyergyó falvaiban házról-házra jártam, falumúzeum ügyben, s alig találtam olyan családot, ahol ne ez lett volna a válasz: "Ó, volt itt elég cserép és falióra, de mind odaadtuk a külföldieknek, autósziámra hordták el. S ő, persze, adtak érte szappant s mindent."

Minden igazi zarándok lelkiileg arra készül fel, ami a valóság Erdélyben: a lélek kincseire, a szeretet ajándékára, nem lakomákra, nem ajándékokkal való elhalmozásra - amibe aztán belerokkanunk. A híres erdélyi vendégszeretet sokkal szerényebb befektetéssel is nagylelkű és csillog, mert ott van a szív melege benne, az őszinteség. Ha túl sok anyagit akarunk belezsúfolni, visszájára sülhet el: az adakozó szellemet összetévesztheti a vendég a bőséggel, vagyis az általunk hirdetett szükség hiányával.

Nos, mindennek helytálló vagy átértékelésre szoruló részleteit nemsokára személyes tapasztalattal fogjuk lemérni, amikor isten segítségével május közepén egy zarándokcsoportot vezetek, felkérésükre, drága szülőföldemre.

Dr. GELLÉRD JUDIT, a Testvérgyülekezeti Tanács főtákkára

Emlékezünk

Fekete Lajos hű órálló lelkészre

1995 áprilisában 50 éve költözött el tragikus hirtelenséggel a brassói unitárius egyház éléről Fekete Lajos lelkész. Az unitárius templom porticusában levő fekete márványtáblán nem véletlenül olvasható: "Brassó hű órálló papja", mert amikor az 1945-ig dúló második világháború ide-oda sodorta híveit, nap mint nap bunkerekben-lágerekben kereste fel őket, lelkesítette és segítette a légből való tudása szerint, míg egy eltévedt tetűcsípés nyomán alig 48 éves korában elhunyt. Ma a padsoraink közt gyéren akad, aki szelíd arcára visszaemlékezik.

Rövid életpályája: Szentábrahámon született, Székelyudvarhelyen nevelkedett, Kolozsváron végezte a teológiát. Fogaras első állomáshelye, honnan egy akaratlan Ürmösre hívják meg. Szeretett híveit 1943-ban otthagyni, Brassó meghívására. Keserves két esztendőt szolgált itt, magasztos hivatását, önfeláldozó munkáját kettétörte a halál! Ő maga is szöges drót mögé került, lágerbe, fogolytáborba: megérdemlik a megemlékezést dr. Papp Márton, dr. Szabó Zoltán, dr. Vigh Gábor, kik kiszabadulásuk után tehetetlenül álltak betegágyánál, minden tudásukat latbavetve, tehetetlenül.

Fekete Lajos nem csak lelkész, de író és költő is volt a jövő egyik erős oszlopaként indult, ígéret volt.

Mind az egyházi, mind a világi újságok mindig szívesen közölték írásait, verseit. 1928-ban Fogarason első verseskötete "Pusztai vándorlás" címen jelent meg, 1936-ban Ürmösön "Ének a viharban" című regénye. Itt komponálta énekvezér feleségével a ma is örömmel énekelt unitárius indulót: "Letűnt az éj, köszönt a nap, miénk az élet, dalra hát!"

Fekete Lajos lelkét ma a templomban érezzük, a maga költői arcát így adja tudtunkra: Engem prófétává hívott el az Úr, hogy küzdjek értetek minden vészen át. Szerette volna a népek fülébe kiáltani "nézzétek, mennyi érték van a földben: dolgozások, hogy előhozzátok az elrejtett kincset..." Művésznek érezte magát, kik álmokkal születnek, meghalnak s a világ semmit sem tud róluk...

Fekete Lajos megpróbált a viharban is énekelni. Sírva is dalolni és mindig remélni.

Mintha testamentuma zengne át a múlt időn:

*Most egy kissé messzebb me-
gyek innen
Beszélnem kell az égi Atyával.
Vigyázzatok, míglen visszatérek
Örködjetek a virágok felett.
Imádkozó lelkem szent otthonát
Ne háborgassák, bűnös, profán
kezek!*

*S ha tudnék se mennék soha már
innen el,
Mert poromból por lesz. a lelkem-
ből lélek.
S én őseim földjén örökké itt élek.*

*Köröttem csend, bennem titok
Mélységes mélyen hallgatok
Csak a szívem ver minden szóra
Mikor emlékek jönnek szent talál-
kozásra.*

*S tört glóriáimnak egy-egy fakult
szirma
Lehull a néma koporsómra!*

Tegyük le mi is az emlékezés néma virágait. Ígérjük meg, hogy lelke köztünk él, akik őt ismerték, szerették és nem felejtették el Fekete Lajost, Brassó hű órálló lelkészét.

FEKETE KAMILLA, Brassó

Lászlóffy Aladár

Mária és Márta

Egyik mint a nyitott vázák
várja igéknek virágát;
másik, a kérlelhetetlen,
süketen és rezzenetlen,
mint a gép és mint a sors ó -
ő a kútra járó korszó.
Együtt viszont ritkán árt a
Máriaságnak a Márta.

Egyik megérti az eszmét,
másik szüntelenül tesz még.
Egyik lelkének tudása
malasztoknak tiszta mása.
Másik nem érzi a lelket,
csak teszi, mit tenni kellett.
Együtt viszont sosem árt a
Máriaságnak a Márta.

Mert amit meg kell itt tenni,
azt se lehet elfeledni.
Kertemet a gyom befutja,
kátyuval tele az útja -
ha kezem ölembe rakva
ébrednek egy újabb napra.
Együtt viszont dehogy árt a
Máriaságnak a Márta.

Ám ha lelkem nyíló ágán
nem az ég, hanem a sátán
oltása kap elsőseget -
életemen végig éget,
hogy tudatlan lendületben
ilyen könnyű préda lettem.
Együtt viszont meg nem árt a
Máriaságnak a Márta.

Egyik jámbor, másik áldott -
ketten adják a világot,
ketten teszik ki a megvert
és megáldott földi embert.
Mikor mire kell felelnünk -
másikkal versenyre kelve
azt mutassa, azt viselje,
azzal bírjon épp a lelkünk!

Tegyünk meg mindent a bukaresti egyházközségünk megerősödéséért!

Örömmel veszem tudomásul az elmúlt néhány év szép eredményét, gondolok itt az új egyházközségek megalakulására, az új templomok építésére, a régi templomok, papilakok megjavítására, a kolozsvári és keresztúri unitárius gimnáziumok újraindulására, a teológiánk csodálatosan szép és eredményes munkájára, az Unitárius Közlöny újra megjelenésére és arra az óriási harcra, amit vezetőink folytatnak egyházi javaink és jogaink visszaszerzéséért. Köszönöm a fáradságot nem ismerő munkát mind vezetőinknek, mind áldozatkész híveinknek, no meg drága külföldi testvéreinknek!

E szép eredmények mellett engem nagyon elszomorít a bukaresti egyházközségünk jelenlegi helyzete. 1994-ben a nyilvántartott unitáriusok száma 100, ezek közül 60-an fizetnek egyházfenntartási díjat. Az istentiszteleteket a német evangélikus templomban tartják havonta egyszer. Júliusban és augusztusban, a nyári szabadság miatt, nem tartanak istentiszteletet. A beszolgáló lelkész, Fekete Levente Sepsikőröspatakról jár le a fővárosba. Az istentiszteleteken 8-12-en vesznek részt. Igaz, hogy egy alkalommal 20-an voltak jelen a templomban.

Bukarestben, ahol a lakosok száma 1940-hez viszonyítva megduplázódott, minden magyar egyháznak van temploma és állandó lelkésze. A reformátusoknak két templomuk és két lelkészüket van. A szomorú emlékü bécsi döntésig az unitáriusoknak is volt állandó lelkészüket. Ezen lelkészek közül kettőt én is jól ismertem és pedig Lőrinczi Dénest és Lőrinczi Gézákat. Hogy milyen egyházi munka folyt a fővárosban, azt megismerhetjük az Unitárius Közlöny 1940 szeptemberi számából, ahol másfél oldalon igen áldásos munkáról van szó! Néhány sort leírok az ott olvasható dolgokról: istentisztelet minden vasárnap délelőtt fél 11-kor. A bukaresti lelkész Ploiesti-ben és Busteni-ben is tartott istentiszteleteket és vallásórákat. Az iskola növendékek számára vasárnapi iskola volt és még sok szép tevékenység. Hogy a fővárosban eredményes munka folyt, erre legjobb bizonyíték az, hogy a tordaiak 1936-ban az akkori bukaresti lelkészt választották lelképásztoruknak. Lőrinczi Dénes itt Tordán is

csodálatos munkát végzett, az egyházi teendőkön kívül: feltérképezte az egész őtordai temetőt, minden sírhanthoz megszámozott és kartotékot csinált. Hála és köszönet érte.

Biztos vagyok benne, hogy mind a rádió, mind a tévé közölné a bukaresti unitárius egyházközség híreit, rendezvényeit, mint ahogy a többi egyházközségét közli. Arról is meg vagyok győződve, hogy a magyar nyelvű lapjaink is segítenének a fővárosi egyházközségünk népszerűsítésében. Sajnos, amíg a fővárosunkban nincs állandó lelkész, addig erről nem igen lehet szó, sem pedig a hívek felkutatásáról, és addig érvényes Tordai Matyó bukaresti unitárius presbiter és tollforgató egyik versének első szakasza:

*Mint vergődő beteg lélek
roskadozó testben,
Egy maroknyi unitárius
úgy él Bukarestben.
Más templomban imádkozunk,
idegen a kántor...
Sepsikőröspatakról jő le a lelkész,
havonta, mint vándor.*

Mennyivel nyugodtabban mennének le lelkészeink, sőt híveink is ügyes-bajos dolgaik elintézésére a fővárosba, ha tudnák, hogy van ott valaki, aki őket útbairgajítja. Szász Ferenc brassói lelkész és a brassói unitáriusok sokat segítettek a bukaresti unitáriusokon, de ennél sokkal több kell, egységes összefogásra van szükség, és méghozzá addig, amíg nem lesz túl késő.

Nekem megvan minden reményem arra, hogy a fővárosi leányegyházközségünk a Főhatóságunk irányításával és komoly segítségével a beszolgáló lelkész és majd az állandó lelkész szorgalmas munkájával a fővárosi egyházközségünk vezetőinek kitartó munkája által Bukarestben újra önálló és virágzó egyházközség lesz.

Az unitáriusok összetartása és egymáson való segítőkészsége mindig híres volt. Legyünk most is olyanok, mint amilyeneknek megismert minket Jókai Mór, és munkáiban be is mutatott.

TOMPA SÁNDOR, tordai nyugdíjas.

A PADOK BESZÉLNEK

*Ringatózik a fa törzse,
de, ritka az ága...
Hova lett az egyházaknak
számos ifjúsága?
Erős még a gyökér szála,
de, sárgul a lombja,
Hiányzik a templomokból
az ifjak csoportja.*

*Egyre nagyobb az ereje
a kegyetlen szélnek...
Nem én szólok tihozzátok,
a padok beszélnek!
Nézzétek mily őszrehajló
virágokat nyitnak,
S orgonaszó kísérettel
oly remegve hívnak.*

*Keressük a felhők mögött
az igazi kéket,
Kutatjuk az egyre gyérebb
jövő nemzedéket.
Fáradozva táplálgatjuk
e pislogó máglyát,
S aggódunk, hogy holnapután
ki viszi a fákllyát?*

*Ki fog adni a Szószéknek
Bibliai hangot,
Ki fog venni Úrvacsorát,
s ki húz majd harangot?
Ifjúságunk kell holnapra
olajátat tépjen,
Isten felé bizalommal,
ős nyomokba lépjen.*

*Hogy ne lepje el a moha
és ne dűljön romba,
Istenfélő ifjú sereg,
jertek a templomba!
Hozzatok egy derűs tavaszt,
eme, rideg télnek...
Nem én szólok tihozzátok,
a padok beszélnek!!!*

TORDAI MATYÓ

Vallások a béke és igazság szolgálatában

(Beszámoló egy konferenciáról)

1994. október 27 - november 9. között tartotta a WCRP (World Conference on Religion and Peace - Nemzetközi Vallás- és Békekonferencia) a hatodik összejövetelét Rómában, illetve Riva del Gardában (Olaszország). A program tulajdonképpen két konferenciát foglalt magába: egy ifjúságit, mely október 27 - november 1. között zajlott a domonkosrendi Varone apátságban és a "nagy" konferenciát, mely november 3-9. között végezte munkálatait a fent említett két városban. Mivel a WCRP nálunk ismeretlen szervezet, szükségesnek tartom, hogy egy pár szóban bemutassam.

A WCRP olyan nemzetközi fórum, melynek célja a különböző vallások képviselői közötti együttműködés elősegítése a béke és igazság érdekében. Nemzetközi vallásos mozgalom, mely azonban tiszteltben tartja a felekezeti különbségeket.

A mozgalom 1970-ben jött létre, mint egyfajta "vallásos tiltakozás" a vietnami háború ellen. Hamar elterjedt, ma már több mint 60 országban vannak tagjai és az ENSZ-nél is képviselteti magát. A szervezet tagjai a világ nagy vallásai: Baha'i, Buddhizmus, Kereszténység, Konfucianizmus, Hinduizmus, Moszlim, Dzsainizmus, Judaizmus, Shintoizmus, Sikh vallás, Taoizmus, Zoroasztrianizmus és bennszülött törzsi vallások Afrika, Amerika, Ausztrália és Óceánia területéről.

Ha körülnézünk világunkban, azt látjuk, hogy a felekezeti különbségeket arra használták, hogy szabad utat engedjenek az igazságtalanságnak, az intoleranciának, a gyűlöletnek, a politikai ambícióknak. A világ vallásos közösségének ma megvan az az egyedi lehetősége, hogy, mint széles néptömegek felett befolyással rendelkező hatalom, elősegítse a béke, az igazság, a vallásszabadság ügyét. Mai világunkban egy nemzetközi

szövetség többet tud tenni ennek érdekében, mint egyetlen vallás. Ezen túl az interkonfesszionális kapcsolatok elősegítik a tolerancia megvalósítását, főleg olyan helyzetekben, ahol éppen a vallás vagy vallások váltják ki a konfliktushelyzeteket vagy az erőszakot.

A WCRP munkálatainak elsődleges területei: a gyermekek és ifjak jogainak védelme (ez egy közös program az UNICEF-fel), konfliktushelyzetek megoldása, nukleáris leszerelés, emberjogi kérdések, környezetvédelem.

E rövid bemutatás után egy pár szót szeretnék szólni a két konferencia munkálatairól, melyeken magam is részt vettem Günther Gebhardt, a WCRP titkárnak szíves meghívása alapján.

Az ifjúsági konferencián 120 képviselő vett részt, mintegy 30 országból, különböző felekezeteket képviselve. A jelenlevők beszámoltak az országukban működő WCRP ifjúsági szervezetek munkálatairól és közösen beszéltük meg a felmerült problémákat és a megoldási lehetőségeket. Minden reggel más-más vallás tartott áhítatot és délután is volt egy úgynevezett "meditációs óra". Mi, protestánsok, október 31-én tartottunk egy ökumenikus istentiszteletet (ugyanis volt közöttünk lutheránus, református, anglikán és unitárius), melyen a reformációról emlékeztünk meg. Ezenkívül tartottam egy reggeli áhítatot az 1Ján 4,16 alapján. Örömmel vettem tudomásul, hogy Bukarestben működik egy ifjúsági szervezet, melybe mi is bekapcsolódhatunk. Az ott tárgyalt problémák közül sok olyan volt, amelyek, úgy érzem, a mi problémáink is, és amelyeket csak egy őszinte és közös párbeszéddel és feladatvállalással tudunk megoldani. A konferencia munkálatait mindenképpen sikeresnek könyveltem el, és remélem, hogy további együttműködésre is sor kerül.

A másik konferenciát, a "felnöttek" konferenciáját, ahogy azt mi viccesen minősítettük magunk között, II. János Pál pápa nyitotta meg a Vatikánban, ahol fogadta a résztvevőket. A több mint 650 kiküldött ezután Riva del Gardában találko-

zott a konferencia tényleges munkálataira.

Romániát egy bukaresti ortodox lelkész és a bukaresti imám képviselte. Unitárius részről, mint testvéri küldöttség, részt vettek: Amerikából J. Buehrens, az Unitárius Univerzalista Társulat elnöke és Ken MacLean lelkész, valamint Angliából Robert Traer, az IARF főtákará.

Külön kiemelem azt, hogy Robert Traer egy beszámolót tartott az erdélyi vallások és a kisebbségi kérdést illetően, melyben főleg az új tanügyi törvénytervezet kérdését tárgyalta. Felkérte a konferencia résztvevőit, hogy amennyiben lehetőségük van, támogassák az erdélyi egyházak küzdelmét jogaik érvényesítésében.

Az érem másik oldala az volt, hogy szomorúan vettem tudomásul, miszerint külföldön nagyon kevesen tudnak rólunk, és általában az a téves nézet alakult ki nagyon sok emberben, hogy Erdélyben a protestánsok mind reformátusok. Ez egy olyan kérdés, melynek orvoslásáért remélem, hogy az elkövetkezendőkben még sokat tehetünk. Többek között például bekapcsolódni a WCRP munkálataiba. Ez egyáltalán nem volna meglepő, hiszen a szervezet egyik alapító tagja éppen MacLean Greeley, híres amerikai unitárius lelkész volt. Fontosnak tartom még megjegyezni, hogy a szervezet tagjai nem csupán beszéd-szinten, hanem aktívan részt vállalnak az említett kérdések megoldásában. Az emberi jogok, az igazságosság és a béke ügyének szolgálata olyan kérdés, mely mindnyájunkat érint és amelyben kötelesek vagyunk részt venni, függetlenül a felekezeti hovatartozásunktól. Az IARF és a WCRP is ezen feladatok megvalósítására törekszik és hiszem, hogy közösen hamarabb megtaláljuk a választ kérdéseinkre és könnyebb lesz a teher is. Mint ahogy Pál apostol mondja a Gal 6,2-ben: "Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be Krisztus törvényét."

PAP MÁRIA V. éves teol. hallgató.

Rendhagyó konferencia Berkeley-ben

1995 január 26. és 27-én különleges rendezvényre került sor a Berkeley-i unitárius templomban "Fischbowl (akvárium) Conference"-nek hirdették, amelynek rendhagyó volta érdeklődést és még nagyobb visszhangot keltett. A konferencia címe valahogy így fogalmazható: "Ahogyan az erdélyiek látják. Szeminárium az unitarizmusról". Hat erdélyi unitárius - abból négy lelkész - ült a reflektorfényben és beszélgettek - magyarul. A hallgatóság: lelkészek, professzorok, hívek, diákok, több nációbeli - lelkes, magukat az erdélyi unitarizmus iránt elkötelezett amerikai unitáriusokból tevődött össze. A konferencia kezdeményezője dr. Alicia Forsey, a Starr King Teológia egyik vezetője, rendezője Rev. David Keyes lelkész volt, szponzorai pedig a Center for Free Religion és a Testvérgyülekezeti Tanács.

A hat erdélyi résztvevő: **Kovács István** teológiai tanár, aki jelenleg a chicagói Meadville/Lombard Unitárius Teológia ösztöndíjasa; **Léta Sándor** petrozsényi lelkész, aki a Berkeley-i Starr King Unitárius Teológia ösztöndíját élvezi; **Sándor Szilárd**, aki jelenleg a Kirkwood, Missouri-i Eliot Chapel segédlelkésze; **Kelemen Levente** és **Éva** oklándi lelkész és felesége, akik testvérgyülekezetük, Oakland, California meghívására tartózkodtak az Államokban és **dr. Gellérd Judit**, mint a Testvérgyülekezeti Tanács, illetve a Center for Free Religion képviselője. A konferencia hivatalos összefoglalói (respondensei): dr. George M. Williams egyetemi tanár és Rev. Robert Eller-Isaacs oaklandi lelkész voltak.

A magyarul folytatott kötetlen beszélgetést Gellérd Judit időről-időre angolul összefoglalta a hallgatóság számára és az általuk feltett kérdésekre az erdélyiek angolul válaszoltak. Így anyanyelvünk gyönyörű dallamán kívül az amerikaiak arról is meggyőződhetek, hogy lám, a program az angol nyelvben való előmenetelre is milyen kiváló lehetőség.

Az első nap a Testvérgyülekezeti Program volt a téma. Annak fény- és árnyoldalai, céljai, reményei. Szinte minden ezzel kapcsolatos kérdés felvetődött. Volt benne önkritika és elvárás, megfogalmazódott az ideális elképzelés és a sokszor sántító valóság. És erre ugyanilyen szellemben jött az amerikai oldalról is a válasz. Valódi párbeszéd alakult ki.

A második nap ugyancsak nagyigényű célt tűzött ki, amikor az erdélyi unitarizmus történelmi, teológiai, szertartástani és szervezeti kérdéseit kívánta "feldolgozni". Közös elhatározással a hit kérdésére összpontosítottunk: annak századokon át megtartó erejére, pozitív és nem tagadó jellegére, a tolerancia és lelkiismereti szabadság, a demokratikus hit kérdéseire.

Izgalmas dialógus alakult ki a két tábor között abban a kérdésben, hogy mi az és mi a határa annak, amit az erdélyiek elsajátíthatnának amerikai hittestvéreiktől, anélkül, hogy saját hagyományukat felhígítanák, annak kincsként őrzött értékeit veszélyeztetnék. Az amerikai fél nagyon határozottan válaszolt arra, amit nem szabad eltanulnunk tőlük. Mi az, amit az amerikaiak valláshagyományukban oly értékesnek, számukra is

követendő példának tartanak, hogy egyenesen elvárják tőlünk: féltve őrizzük meg számukra is, mint tiszta forrást.

A tolerancia kérdését mi a mára alkalmazva és annak komplexitásában tárgyaltuk. A lelkészek egymás iránti viszonyulása, a sokféle lelki sérülés és az abból fakadó bizalmatlanság és más negatív megnyilvánulások, illetve az ezt orvosló terápiás fórumok szükségessége volt egyik izgalmas téma. Lelkünköt gyógyítanunk kell, hogy egymást gyógyíthassuk, önmagunkkal és másokkal meg kell békélnünk, mert csak így leszünk képesek egymást szeretni, becsülni, segíteni. Unitárius vallásunk ehhez minden eszközt felkínál, nem kell azon kívül keresnünk. Azonban a lélekgyógyászat modern módszereit sikerrel lehetne ehhez alkalmazni.

A kommunikáció az, amelyben nagyon sokat kell tanulnunk, tennünk. És mindjárt egy konkrét elhatározás, feladatvállalás is megszületett az erdélyiek között: újraindítani az unitárius évkönyvet, mint a lelkészek közötti egyik kommunikációs fórumot, sőt, ezt kiterjeszteni a lelkészek és világiak, unitáriusok és nem unitáriusok közötti párbeszéd fórumává.

Amilyen rendhagyó volt ez a konferencia, amennyiben magyarul "adott-elő" angol hallgatóságnak, annál egységesebb volt a végkicsengése, valódi lelki és értelmi mélységeket érintett a két tábor közeledése, egybekovácsolódása. Párbeszéd a lelke a megértésnek.

Dore Mendelsberg:

Mi vagyok én?

Vagyok: egy arc.

Vagyok: egy név.

Vagyok: egy test, egy dolog.

Csak egy dolog

Nem.

Annál több az, mi én vagyok.

Nem, csak egy arc, de

Egy Gondolat:

meghallgatásra érdemes -

Nem csak egy test,

De egy lélek:

Értékes, figyelemre méltó érzelmekkel.

Nem csak egy név

De egy hang is,

melyet értelme van meghallgatni.

Fontos mondanivalóm van ---

Valami amire oda lehet figyelni.

Talán nem leszek híres,

Talán nem leszek gazdag,

De én egyéniség vagyok,

Egy emberi lény, én is,

És van mondanivalóm.

Fordította: SÁNDOR SZILÁRD

Csendes napok

Ezzel a névvel illetjük a Protestáns Teológián azt a két napot, amely időben az első félévi vizsgaidőszak után és közvetlenül a második félév között van, amelyen a teológusok részére előadások hangzanak el, melyeket legtöbb esetben gyakorlati lelkészek tartanak.

Ha célját próbáljuk meghatározni, több szempontot is figyelembe kell vennünk.

Legfontosabbnak azt tartom, hogy elméleti jellegű oktatásunkat igyekszik gyakorlati kérdésekkel kiegészíteni.

Ugyanakkor kapcsolatot teremt a meghívott lelkészek és a teológusok között, alkalmat kínál arra, hogy egymás gondolkodását megismerjük, hogy egy rövid ideig a gyülekezeti életet, lelkési tevékenységet az ők szemszögükből lássuk.

De ugyancsak kiemelendő, hogy az önmagunkra figyelés, magunkbanézés segítségével - melyet e napok szorgalmaznak - figyelmünket a vizsgaidőszak megpróbáltatásairól a tennivalókra irányítja, közelebből a második félévre, mely megélésében figyelemmel tudunk lenni az itt hallott gyakorlati szempontokra.

Es nem utolsó sorban a teológusok most együtt tölthetnek két napot az egyház püspökével, a tanárokkal, s ezzel legalábbis a külső feltétel adott ahhoz, hogy a felmerült kérdéseket együtt tárgyalják meg.

A csendes napok célját illetően több teológusban is megfogalmazódott az a vélemény, hogy ezt a két napot más módon is lehetne fejlődésünk szolgálatába állítani, talán még biztosabban. Többünkben ott él a lelki igény egy olyan rendszeressé tett, szervezett idő eltöltésére, mely valóban közelít a "csendes nap" megnevezéséhez, vagyis amikor a célpont nem a külvilág, jövőbeli tevékenységünk, hanem egyéni lelki életünk dolgainak tisztázása. Nem kimondottan arról van szó, hogy ezt a két napot át kellene alakítani az utóbbivá, inkább egy ilyen alkalomnak a megteremtéséről.

Az idén meghívtak Bíró József kadácsi, Pálfi Dénes sinfalvi és Fekete Levente sepsikőröspataki lelkészek voltak.

Az első napi tevékenység február 6-án reggel 10 órakor kezdődött bibliamagyarázattal egybekötött áhítattal, amit Pálfi Dénes tartott. Textusa a Mt 7,21 volt: "Nem minden, aki ezt mondja: Uram! Uram! megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akarátát." Ezt egyben úgy tekinthetjük, mint az idén csendes napok útvenala kijelölőjét, amely a fő hangsúlyt a vallásos élet, lelkület eredményére, a cselekedetekre helyezte.

Ezt követte 11 órakor Bíró József előadása: "Megtérés (metanoia) és újjászületés, mint a vallásos élet forrása. Hogyan jelentkezik ez a teológus és a lelkész életében?" Az előadó a téma kidolgozásában nem az elméleti megalapozás síkjára épített, inkább értékelhetjük előadását egy egyéni vallomásnak. Így sok - elsősorban elméleti - kérdést érintetlenül hagyott, de gyakorlati szempontból jelentős megfogalmazásokat tett, a figyelmet a megtérés, újjászületés utáni cselekedetekre irányította. Tájékoztatóul itt két gondolatot emelek ki előadásából: a keresztény embernek minden más útról vissza kell fordulnia, az új út kijelölője pedig a szeretet kettős parancsolata kell legyen. Nem lehet csak az élet egy kivételes nagy pillanatáról beszélni, nekünk embereknek minden nap egy kicsit meg kell halni, és minden nap újjá kell születni. Ebből is láthatjuk, itt nem valami elmisztifikált fejtegetés hallgatói voltunk, az előadó mégcsak nem is az elkülönítő unitárius kifejezést használta, hanem a keresztényt, ő az emberről általában kívánt beszélni.

A programot délután 5 órától folytattuk. "A templomlátogatás fokozásának követelményei a prédikálás és a lelkigondozás terén" címen tartott előadást Pálfi Dénes. Itt szó volt a prédikálásról, áhítatok tartásáról, a beszédekre való felkészülésről (jogosan kiemelve a textusszerűséget, mely ugyanakkor a készülés biztos

jele is), az anyanyelv helyes használatáról, a fiatalok bevonásának lehetőségéről, módjáról, családlátogatásról, gyerekekkel való foglalkozásról és hasonlókról. Az előadásnak, bár sorban tárgyalta a lelkési tevékenység területeit, igazán újat nem sikerült felmutatnia, amit jóindulatúan menthetünk a téma milyenségével. Talán legkevesebbet épp a címben kiemelt prédikálásról és lelkigondozásról tudtunk meg.

Ezt követte az esti áhítat. Fekete Levente a Mária és Márta példázatról beszélt. Ezen keresztül arra hívta fel a figyelmünket, hogy lelkészekként sose feledjük, hogy számunkra első sorban a Mária világa, magatartása a helyes. Bár életünk anyagi feltételeit is elő kell teremtenünk, de szemünk előtt mindig lelkési szolgálatunk álljon, hiszen a lelkész nemcsak vasárnap kell lelkész legyen, s ha hat napon át voltunk Márták, aligha tudunk vasárnap Máriává átváltozni.

Es lön este és lön reggel első nap.

A második nap ismét áhítattal kezdődött. Bíró József az 1Thess 5,16-17 alapján az öröm és imádkozás közti szoros kapcsolatról beszélt. E szerint akár az egyéni életben, akár a lelkési tevékenység nyomán jelentkező öröm mindenkori az egyik legbiztosabb talaja az imádkozásnak.

Ezt követte 11 órától Fekete Levente előadása: "A lelkész és feleségének szerepe a gyülekezeti életében". Egy lelkes ember hangulatos, mindenre kiterjedő, a humort sem nélkülöző, sok konkrétumot bemutató, szabadon előadott beszámolója volt a lelkési élet "titkairól". Sokmindent érdemes lenne itt kiemelni belőle, de sajnos erre nincs elegendő hely. Mindenképpen sokat segített a lelkési pálya, hivatás pozitívabb megítélésének kialakításában s remélhetőleg majd megélésében is.

A délutáni előadás közös volt az intézet többi hallgatóival. Ezen két néprajzkutató (Keszeg Vilmos és Pozsony Ferenc) beszélt a modern néprajz kutatásainak vallásos szokásokra vonatkozó eredményeiről.

Az egész csendes napi tevékenység utolsó pontja a közös záró áhítat volt, melyet egyházunk püspöke, dr. Erdő János tartott az Ef 4,5-6 alapján.

CZIRE SZABOLCS, IV. éves teol. hallg.

Köszönetet mondunk...

Az iskolakezdés után, nemsokára október hónap végén, a Budapesti Bábszínház látogatott el hozzánk, Székelykeresztúrra és vidékére.

A műsor címe "Maki és Tóbiás" volt. Előadásuk nagyon érdekes és humoros volt, amely jó hangulatot keltett a teremben. A jelenlévők: idős emberek, ifjak és kisgyerekek nagyon jól érezték magukat és együttműködtek a szereplőkkel.

A bábjáték után az ott lévőket újabb meglepetés érte. Ez egy humoros alak, Micu bohóc társaságából állott, aki a közönséggel együtt társalgott. Különböző játékokat játszott el, főleg a kisebb gyerekekkel, akiknek édességeket és könyveket osztott.

A közönség - főleg a gyerekek - nagyon megszerették Micu bohócot, Makit és Tóbiást.

Az előadás végén nagyon nehezen váltak el egymástól. Végül is nagy tapsal hagyták el a termet a vidám gyerekek. Előadásuk értékességét növelte az a tény, hogy tiszta jövedelmüket iskolánk fenntartására ajándékozták.

Mindent Hosszú Enikőnek is köszönjük, aki az előadást rendezte. Bámulatos teljesítményt nyújtott a bábos művész, aki egyedül alakította, működtette a különböző szereplőket.

Nemcsak köszönetet érdemel, hanem dicséretet is e nagy teljesítményért. Sajnos nevét a plakátom nem tüntették fel.

Kérjük a jó Istenet, hogy legyen mindig velük, hogy többször eljöhessenek még hozzánk és más helyekre is, hogy minél több, érdekesebb bábjátékkal szórakoztassanak minket.

A székelykeresztúri Unitárius Gimnázium tanulói részéről fogadják köszönetünket a szellemi és anyagi ajándékért.

FODOR TÜNDE X. oszt.

Gyermekoldal

Az ifjú Sámuel

Élt Efraim hegyvidékén egy ember: Elkána. Feleségét Annának hívták. Annának nagy bánata volt: nem volt gyermeke. Sokat sírt emiatt. Elkána ilyenkor vigasztalta:

- Ne sírj! Hát nem többet érek én neked tíz fiúnál is?

Evenként együtt mentek az ország egyetlen templomába: Siló városába. Itt imádkoztak és áldozatot mutattak be Istennek. Egy ilyen alkalommal Anna, teljesen elkeseredve, visszament délután is a templomba. Sírt, imádkozott és fogadalmat tett:

- Seregek Ura! Ha gondod lesz rám és nem feledkeztél meg rólam és fiam lehet: akkor én őt egész életére néked szentelem!

Még hosszan imádkozott magában. Csak az ajka mozgott, hangját nem lehetett hallani. Éli főpap figyelte egy ideje. Csendesen rászolt:

- Lányom, előbb józanodj ki, aztán gyere imádkozni!

Riadtan nézett fel Anna:

- Uram, ne tarts engem elvetemült asszonynak! Nagy bánatom, nagy szomorúságom miatt beszéltem ilyen sokáig az Úr előtt. Nem ittam én bort, sem másféle italt!

- Ha így van: menj el békességgel és Izrael Istene teljesíti szíved kérését!

Annának egy esztendő múltával fia született. Sámuelnek nevezték el. Amikor már nagyobacska lett, elvitték a szülei Silóba. Anna így beszélt Éli főpaphoz:

- Uram, én vagyok az az asszony, aki itt voltam évekkal ezelőtt és bánatosan imádkoztam. Isten teljesítette kérésemet: fiam született! Én most felajánlom őt az Úrnak. Egész életében legyen az Úr szolgálója!

Anna ujjongva, boldogan adott hálát Istennek. Amikor a szülők hazamentek, Sámuel ott maradt a templomban, Silóban. Az Úr szolgálója lett, Éli pap felügyelete mellett.

Egyik este aztán, amikor már Éli főpap is, Sámuel is lefeküdtek, mindegyik a maga szobájában, Sámuel úgy hallotta, hogy valaki hangosan mondja a nevét. Kiugrott az ágyból, bement Élihez.

- Hívtál, itt vagyok.

20A

- Nem hívtalak én fiam, feküdj vissza nyugodtan.

Így történt még kétszer. Harmadszorra eszébe jutott Élinek, hátha Isten szólította a fiút. Ezt mondta neki:

- Menj vissza, feküdj le. És ha ismét hallod a nevedet, mondd ezt: szólj Uram, mert hallja a te szolgád!

Isten újra szólította Sámuel. Ekkor már így válaszolt:

- Szólj, mert hallja a te szolgád!

Isten elmondta Sámuelnek, hogy Éli fiait megbünteti, mert nem végezték hűségesen papi szolgálatukat. Amikor Éli megkérdezte Sámuel, mit mondott neki az Úr, ő őszintén elmondott mindent.

- Ő az Úr, tegye, amit jónak lát - fogadta el Éli alázasan az Úr ítéletét.

Mindannyiunk ismerőse

S történt, hogy egy prédikátor Jézusról beszélt. Elmondta, milyen jó volt - mindenkire kiterjedt segítő gondja...

Hallgatói közt egy gyermek - kigyúlt arcú - szólalt fel
- Én ismerem azt az embert!
Ott lakik a mi utcánkban!...

Be jó volna, hogyha Jézus nem lenne legendák hőse,
de utcáink lakóiban
mindannyiunk ismerőse...

Jézus hívogat

Jöjjetek mind hozzám,
fáradt megterheltek,
énmellettem lelketekben
nyugodalmat leltek.

Vegyétek fel igám,
s mint én, úgy hordjátok
tanuljatok szelídséget
s alázasosságot.

Az én terhem könnyű
és gyönyörűsége -
szolgálat egy békés világ
megteremtéséhez.

NAGY FERENC, lelkész

JELENTŐS ÉVFORDULÓK

- 455 éve** - 1540. július 7-én született János Zsigmond Erdély első unitárius fejedelme.
- 440 éve** - 1555. október 6-án Dávid Ferencet kolozsvári főlelkésznek választották.
- 430 éve** - 1565-ben vette kezdetét az unitárius reformáció Erdélyben. Vezető teológusa Dávid Ferenc volt.
- 425 éve** - 1570-ben jelent meg az első unitárius énekeskönyv szerzőjének a hagyomány Dávid Ferencet tartja.
- 415 éve** - 1580-ban jelent meg a *Defensio Francisci Davidis* című védirat. A négy kiadást megért munka 1983-ban a *Bibliotheca Unitariorum* sorozatban is megjelent.
- 395 éve** - 1600. október 25 - november 4. napjain, a lécfalvi országgyűlésen először használták egyházunk megnevezésére az "unitária" elnevezést.
- 335 éve** - 1660-ban a lengyelországi unitáriusokat kiutasították országukból. Az ellenreformáció szorítására, a lengyel országgyűlés kimondta, hogy az unitáriusok 1660július 10-ig térjenek át a katolikus vallásra vagy hagyják el az országot.
- 200 éve** - 1795. december 14-én született Bölöni Farkas Sándor észak-amerikai utazó.
- 180 éve** - 1815-ben született Berde Mózes, az unitárius egyház jótevőinek "fejedelme".
- 155 éve** - 1840-ben a bölöni zsinat határozatba foglalta a lelkeszi állások pályázatok útján való betöltésének elvét.
- 135 éve** - 1860-ban kezdte meg tanulmányait Simén Domokos teológiai tanár a Manchester New College-ban.
- 130 éve** - 1865-ben Orbán Balázs történetíró az unitárius vallásra tért át.
- 125 éve** - 1870-ben jelent meg Channing E. Vilmos amerikai unitárius teológus válogatott műveinek első magyar nyelvű fordítása.
- 120 éve** - 1875. március 26-án hunyt el Kriza János unitárius püspök. Ugyanebben az évben jelent meg Ferencz József Unitárius Kistűkör című munkája.
- 110 éve** - 1885. augusztus 29-én alakult meg Boros György indítványára a Dávid Ferenc Egylet.
- 95 éve** - 1900. május 25-én Bostonban megalakult az unitárius és szabadelvű vallások világszövetsége (I.A.R.F.)
- 90 éve** - 1905-ben jelent meg az *Unitárius Egyház* című havi lap Lőrinczi István szerkesztésében.
- 80 éve** - 1915-ben alakult meg az *Unitárius Teológiai Akadémia*.
- 75 éve** - 1920. augusztus 20-án alakult meg az *Unitárius Irodalmi Társaság*.
- 65 éve** - 1930. április 6-án kezdte meg működését Balázs Ferenc a mészköi egyház-községben.
- 60 éve** - 1935-ben jelent meg dr.Gál Kelemen: *Az unitárius kollégium története* című munkája.
- 50 éve** - 1945. február 10-én hunyt el dr.Gál Kelemen igazgatótanár. 1945. április 23-án hunyt el Fekete Lajos unitárius lelkész és író.
- 35 éve** - 1960. november 27-én Kelemen Lajost az *Egyházi Főtanács főgondnokká* választotta.
- 20 éve** - 1975. augusztus 21-én az I.A.R.F. Montreálban tartott közgyűlésén, dr.Kovács Lajost a szervezet elnökévé választották.

Egyházi hírek

Dr. Erdő János püspök január 1-én fogadást adott az egyházi központ hivatalában, amelyen a kolozsvári egyházközségek vezetői és hívei vettek részt. Jenei Dezső főgondnok üdvözlő beszédében számba vette az elmúlt év megvalósításait és az új évben egyházunkra váró tennivalókat. Beszédére a püspök afia válaszolt. A fogadáson megjelentek az RMDSZ megyei vezetői és városi tanácsosai is.

Szentgyörgyi Sándor marosvásárhelyi segédlelkész meghívás alapján január 1-től kinevezést nyert a désfalvi egyházközségbe, rendes lelkési minőségben.

Az országos Unitárius Nőszövetség január 9-15. között kézimunka-tanfolyamot tartott kolozsvári központjában.

Esperesi megbeszélést tartottak az egyházi központban január 18-án, amelyen megbeszéltek az 1995. évi munkarendet.

A Dávid Ferenc Egylet megtartotta januári és februári felolvasó ülését. A január 22-én tartott ülésen Zsákó Erzsébet tartott előadást: *Mária vagy Márta? A nő szerepe az egyház és a nemzet életében címen.* Bartha Lajos, Bartha Mátyás, Szabó Kórhé István és Kostyák Előd zeneszámot adott elő, szavalt Ferenczi Enkö IV. éves teológiai hallgató. A február 19-én tartott ülésen dr. Rezi Elek teológiai tanár tartott előadást: *Rettegés vagy biztonság? Az erőszak kihívásaival kapcsolatos társadalmi és valláserkölcsei felelősség címen.* Voisan Zoe, Ciuca Adrian és Ronai Ádám zeneszámokat, Koppándi Botond III. éves teológiai hallgató verseket adott elő.

Kiss László lupény-vulkáni, Mezei Csaba petrozsényi és Kozma Albert marosvásárhelyi gyakorló segédlelkészek javító szakvizsgát tettek február 3-án.

A gondnok-preszbiteri konferenciákat február 21-28. között tartották az egyházkörökben a következők szerint: Kolozs-Torda: február 28. Kövenden, Maros-Küküllő egyházkör február 21-én Küküllődombon, és február 22-én Csokfalván, a székelykeresztúri egyházkör február 23-án Székelykeresztúron, a székelyudvarhelyi egyházkör február 24-én Homoródszentmártonban, és a Háromszék-Felsőfehéri egyházkör február 25-én, Brassóban. Az egyházi főha-

tóságot a konferenciákon: Gálfalvi Sándor főgondnok, András György előadótanácsos és Farkas Dénes levéltáros képviselték.

A teológiai hallgatók I. félévi vizsgaidőszaka január 4 - február 4. között volt. Az eredmények tükrében jó félévet zártunk. A 33 hallgató közül 15-en jeles minősítéssel vizsgáztak.

A Teológiai Intézetben február 6-7. között tartották meg a csendes napokat. Az unitárius hallgatóknak Bíró József kádácsi-, Pálfi Dénes sinfalvi- és Fekete Levente sepsikőröspataki lelkész tartott előadást és áhítatot. A Teológiai Intézet közös záróáhítatán dr. Erdő János püspök végzett szolgálatot. (Lásd a beszámolót.)

Székely Miklós kövendi lelkész és Kovács Sándor a kolozsvári 3. sz. egyházközség lelkésze január 26-án sikeresen versenyvizsgát tettek a külföldi tanulmányutakra.

A nagyvárad unitárius egyházközség 1994. november 26-án igen kedves vendégeket fogadott a beregi unitárius szórvány képviselőinek személyében. Ez alkalommal a Nagyvárad Disputa 425. éves évfordulóját ünnepelte a két unitárius egyházközség.

Az ünnepségen Józsa Lajos V. éves teológiai hallgató prédikált, majd az egyházi központ képviselőjében András György egyházi előadótanácsos ismertette a Nagyvárad Disputa jelentőségét. Ezt követte Dusa Lajos avatóbeszéde, minekutánna egy szép beregi faragású szárnyas emléktáblát (a beregi unitárius szórvány ajándéka) avattak fel az imateremben. Kis Törék Ildikó, Bathó Ida, Gulácsi Albert nagyvárad színművészek szavalaikkal tették színesebbé, bensőségebbé az avatóünnepséget, melyet Néző László egy Kányádi verssel egészített ki.

Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult.

A nagyvárad unitárius presbitérium és a beregi unitárius szórvány.

Szerkesztés:
(Típként) GARAMOND KFT -
Kolozsvár;
Igazgató:
KLÓSZ VIKTOR

Halottaink

Szathmáry József alsójárai lelkész közel öt évtizedes lelkési szolgálat után február 10-én, életének 69. évében, Kolozsváron elhunyt.

1926. június 19-én született Tordán, 1945-ben érettségizett a Kolozsvári Unitárius Főgimnáziumban, teológiai tanulmányait a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben végezte 1945-1949 között. 1949-ben tett szakvizsgát, 1950-ben lelkészképesítő vizsgát és 1955-ben avatták lelkésszé. 1949. október 1-től haláláig volt az alsójárai egyházközség hűséges lelkésze.

Február 12-én temették az alsójárai templomból az alsójárai temetőbe. A temetésen a lelkési szolgálatot Fazekas Ferenc tordai lelkész végezte, majd Székely Miklós esperes és a helybeli ortodox lelkész búcsúztatta.

Vékás Domokos, volt kolozsvári magyar főkonzul, 69 éves korában, február 8-án Budapesten elhunyt. A Küküllő menti Kisgalambfalván született, a Sepsiszentgyörgyi Mikó Kollégiumban érettségizett. Már fiatalon így határozta meg életcélját: "Népet akarom tanítani, nevelni azt a népet amely engem adott és amelynek én mindent adni akarok." Tanárnak készült, majd az egyik legnehezebb pályán, a diplomáciai szolgálatban valósította meg azt, amit fiatalon magára vállalt. Egész pályáján magyar népe és hazája javát szolgálta, őszinte megbecsülést és tiszteletet vívott ki magának.

Temetése február 17-én volt az Óbudai Temetőben a református és unitárius egyház szertartása szerint.

Unitárius Közlöny
A Keresztény Magvető melléklete.
Szerkesztőbizottság:
dr. Szabó Árpád
felelős szerkesztő
dr. Rezi Elek - szerkesztő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
3400 Kolozsvár,
December 21 sugárút, 9. sz.,
Postafiók 24, Tel: 19 32 36.